

Politik & samhälle
Erik Thornström, 08-677 27 08
erik.thornstrom@energiforetagen.se

Klimat- och näringslivsdepartementet

E-post: kn.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till:
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se samt
sandra.lennander@regeringskansliet.se

Remiss av promemorian Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 500 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Sammanfattning

- Energiföretagen välkomnar förslaget till en moderniserad och reformerad lag om energiplanering i kommuner och regioner. Inte minst de klimatpolitiska målsättningarna, elektrifieringen i industri och transporter och en utökad energiberedskapsplanering gör att behovet av en bredare ansats för energiplaneringen är motiverad.
- Kraven på en utökad energiplanering behöver dock genomföras på ett sätt som leder till så lite administrativ börda som möjligt och fokusera på vad som skapar reell nytta för användarna av planen.
- Energiplanens roll i förhållande till översiktsplaner och relaterade regelverk som till exempel om nätutvecklingsplaner behöver tydliggöras.
- Energibranschens medverkan i energiplaneringsarbetet behöver tydliggöras. Det är också angeläget att energiplaneringen inte dubblas i förhållande till arbete med nätutvecklings- och beredskapsplaner utan samordnas med relaterade planeringsinstrument.
- Energiföretagen tillstyrker att det blir obligatoriskt för kommuner att delta i planeringsarbetet för prioritering av samhällsviktiga elanvändare (Styrel). Vi anser att det är angeläget att samtliga kommuner tar fram planeringsunderlag för att kunna hantera situationer med elbrist.
- Energiföretagen tillstyrker att det införs krav på kommuner med fler än 45 000 invånare ta fram lokala värme- och kylplaner, men syftet med värme- och kylplanerna är dock utvecklat i promemorian och borde uttryckas tydligare.

- Energimyndigheten behöver tillhandahålla vägledning om hur den praktiska tillämpningen av energiplaneringen bör gå till, särskilt med tanke på den korta införandetiden för de nya reglerna.
- Energiföretagen tillstyrker införandet av principen om energieffektivitet först och anser att det föreslagna genomförandet är mer välavvägt än i tidigare utredningsförslag som presenterats av Energimyndigheten. Energieffektivitet-först-principen behöver i sitt praktiska genomförande utgå från en systemsyn och från alternativa kostnadseffektiva energieffektivitetsåtgärder.
- Den nya lagen om energiplanering i kommuner och regioner har en alltför snäv införandeplan och ett ikraftträdande bör senareläggas åtminstone till den 1 juli 2027 för att ge rimlig tid för att förbereda genomförandet.
- Energiföretagen tillstyrker att det införs en ny lag om den offentliga sektorns inköp av energieffektiva varor, tjänster och byggnader och en ny förordning som ansluter till den nya lagen, men tillämpningen av kraven behöver vara proportionerlig och klargöras i flera delar.

Energiplanering i kommuner och regioner och en energieffektivare offentlig sektor

En ny reformerad lag om energiplanering är välkommen

Energiföretagen välkomnar förslaget till en moderniserad och reformerad lag om energiplanering i kommuner och regioner. Dagens lag om kommunal energiplanering är ålderstigen och inte anpassad till dagens förhållanden och energimarknader. Vi tillstyrker att dagens lag och förordning ersätts. Inte minst de klimatpolitiska målsättningarna, elektrifieringen i industri och transporter och behovet av utökad energiberedskapsplanering gör att behovet av en bredare ansats för energiplaneringen är motiverad.

Den reformerade kommunala energiplaneringen bör därmed utgå tydligare från ett energisystemperspektiv och omfatta energi, effekt, flexibilitet, resurseffektivitet, försörjningstrygghet och energiberedskap. Det är också positivt att i samband med genomförandet av energieffektivitets-direktivet göra en bredare översyn av lagen om kommunal energiplanering som svarar mot flera reformeringsbehov. Det har under lång tid i flera utredningar, även utöver de som omnämns i remiss-promemorian, föreslagits en omarbetning av dagens lag om kommunal energiplanering.

Det är centralt att energiplaneringen utgår från de lokala förutsättningarna och utifrån hur det lokala energisystemet fungerar som helhet. Den bör omfatta el, värme, kyla, bränslen, lagring, flexibilitet och effekt samt samspelet mellan dessa.

Planen bör också besvara hur tillförseln av energin ska ske, var kapaciteten finns, var den framtida efterfrågan väntas uppstå och vilka investeringar som krävs.

Det är också angeläget att regionala handlingsplaner för elektrifiering, energi- och klimatstrategier, regionala utvecklingsstrategier, transportplaner respektive beredskapsplaner som tagits fram av länsstyrelserna tas tillvara i den kommunala energiplaneringen. Även i syfte att uppnå likformighet bör de kommunala energiplanerna tas fram efter samråd med länsstyrelserna. Därutöver utgör Svenska kraftnäts nätutvecklingsplaner för stamnätet för el ett viktigt underlag.

Energiföretagen tillstyrker en breddad energiplanering som omfattar även effekt och försörjningstrygghet

Energiföretagen tillstyrker att den kommunala energiplaneringen vidgas till att omfatta både energi och effekt. Då effektbalansen försämrats och är en allt viktigare dimension framöver med en ökande andel variabel elproduktion behöver planering av åtgärder och uppföljning även omfatta åtgärder för att undvika effektoppar. Kraven på en utökad energiplanering bör dock genomföras på ett sätt som leder till så lite administrativ börda som möjligt och fokusera på vad som skapar reell nytta för användarna av planen.

Det är också välkommet att planeringen ska bidra till att efterfrågan på energi möts på både kort och lång sikt, även vid frestida krissituationer och höjd beredskap. Detta är också i linje med förslaget till ett nytt energipolitiskt mål för en trygg energiförsörjning som innebär en ökad prioritet för frågor om försörjningstrygghet.

Vi vill framhålla att nätutvecklingsplanerna, i dess nuvarande form som föreskrivs av Energimarknadsinspektionen, mestadels syftar till en redogörelse för effekttillräcklighet för civila behov och flexibilitetsbehov i energisystemet. Underlaget i nätutvecklingsplanerna kan därför behöva kompletteras med den utveckling som föranleds av totalförsvarsbehov för att svara mot den föreslagna energiplaneringens breddade ansats, men detta bör ske separat med beaktande av att nätutvecklingsplanerna blir offentliga.

Energiplanens roll i förhållande till översiktsplaner och relaterade regelverk bör tydliggöras

Översiktsplanen enligt PBL är inte juridiskt överordnad energiplanen, men den är kommunens samlade och vägledande dokument för den framtida mark- och vattenanvändningen. Energiplanen bör därför integreras i och få genomslag i översiktsplaneringen, men energiplanen behöver också omvänt anpassas utifrån planerad utbyggnad av bostäder, industrier, infrastruktur och andra verksamheter som behandlas i översiktsplanen. Det är också centralt att energiplanen samordnas med nätutvecklingsplaner och inte leder till dubblerade planeringsprocesser. Men även omvänt bör den kommunala energiplaneringen bör utformas för att kunna vara ett underlag till nätutvecklingsplanen. Det är också angeläget att tillämpningen anpassas utifrån olika behov och förutsättningar i olika kommuner, liksom vilken rådighet kommunen har i berörda frågeställningar.

Energiplaneringen bör även bidra till att skapa långsiktiga förutsättningar för den elproduktion som krävs för elektrifieringen. Kommunernas ansvar för fysisk planering som understödjer elektrifiering behöver skapa förutsättningar för att etablera den el- och värmeproduktion och infrastruktur som möter framtida behov. Detta kan också bidra till att minska osäkerheten vad gäller etablering av till exempel ny vindkraft.

I energiplanerna bör därför framtida behov av elproduktion analyseras tillsammans med behov av nätutbyggnad, energilagring och flexibilitet. Detta bör även avspeglas i den fysiska planeringen genom att energiplanerna identifierar framtida mark- och vattenanspråk för energiinfrastruktur och elproduktion. På så sätt kan energiplaneringen bidra till ett mer proaktivt och samordnat arbete med att möjliggöra investeringar i ny fossilfri elproduktion.

Det är också viktigt att kopplingen mellan det nuvarande respektive framtida energi- och effektbehovet i respektive kommun, och hur framtagandet av översikts- respektive detaljplaner bör utföras för att möta det behovet. Finns det expansionsplaner på användarsidan ska dessa även inbegripa en plan på att i så stor utsträckning det är möjligt möta det ökade behovet av energi och effekt.

Vi ser också ett behov av att tydligare beskriva hur energiplanering, nätutvecklingsplanering och den kommunala planprocessen ska samverka genom hela kedjan från strategisk planering till genomförande. Bristande samordning riskerar att energiförsörjningsfrågor, effektbehov och infrastrukturförutsättningar identifieras först i sena skeden, vilket kan leda till ökade systemkostnader, förseningar och suboptimeringar mellan olika energiinfrastrukturer. Det bör därför tydliggöras hur energiplanering förväntas kunna ge avtryck genom hela planprocesskedjan samt när och hur berörda energisystemaktörer förväntas involveras i planeringsprocessen. Det bör därför också tydliggöras hur energiplanerna ska användas som planeringsunderlag för såväl kommuner som energiföretag och nätägare.

Vi vill även framhålla att det för närvarande genomförs omfattande reformeringar i miljöprövnings- och tillståndslagstiftningen som också kan påverka förutsättningarna för energiplaneringen. Även regelverken för den fysiska planeringen, havsplaneringen och riksintressen utreds och ses över för närvarande som också kan väntas påverka energiplaneringen. Andra aspekter som vi saknar är hur energiplaneringen förhåller sig till kraven på accelerationsområden för förnybar energi enligt EU:s förnybart-direktiv. Kopplingen mellan energiplanering och arbetet med accelerationsområden bör utvecklas ytterligare. Energiplanerna kan utgöra ett viktigt underlag för att identifiera områden där energiinfrastruktur och ny elproduktion kan utvecklas med goda förutsättningar och därmed bidra till effektivare och mer förutsebara tillståndprocesser.

Energibranschens medverkan i energiplaneringsarbetet behöver tydliggöras

I och med den breddning av lagstiftningen som föreslås borde förväntningarna på medverkan från och kontakter med de lokalt verksamma energibolagen tydliggöras ytterligare. Normalt är det energibolagen som har mycket av den

information och kunskap som kan behövas i energiplaneringsarbetet och kan bidra med vad som utgör viktiga aspekter som bör lyftas i energiplaneringen. Energibolagens medverkan innebär också att det behöver avsättas betydande resurser för att tillhandahålla underlag som kommunerna kan väntas efterfråga. Det är också angeläget att energiplaneringen inte dubbleras i förhållande till arbete med nätutvecklingsplaner utan samordnas med relaterade planeringsinstrument. Generellt är det också angeläget att förenkla den administrativa utformningen av energiplanerna och att fokusera på mervärden som energiplaneringen kan skapa. Det bör även säkerställas att regler om informationsutbyte utformas så att känsliga uppgifter om energiinfrastruktur och beredskapsförmågor hanteras på ett säkert sätt och inte medför ökade säkerhetsrisker.

Kommuners deltagande i planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare

Energiföretagen tillstyrker att det blir obligatoriskt för kommuner att delta i planeringsarbetet för prioritering av samhällsviktiga elanvändare (Styrel). Vi anser att det är angeläget att samtliga kommuner tar fram planeringsunderlag för att kunna hantera situationer med elbrist. Detta underlättar för elnätsbolagen när det kan bli aktuellt att tillämpa en prioritetsordning om ransonering skulle behöva genomföras.

Använd självförsörjningsgrad av eleffekt som indikator i den kommunala energiplaneringen

I promemorian Förslag om mål för trygg energiförsörjning (KN2026/01473), som remitterades av regeringen i somras, föreslogs att Energimyndigheten bör få i uppdrag att ta fram relevanta indikatorer för uppföljning för aktörer inom energiförsörjningen.

En sådan indikator är *självförsörjningsgrad av eleffekt*. Begreppet introducerades av Skånes effektkommission och används som målsatt indikator i arbetet med att stärka eleffektbalansen i Skåne. En positiv aspekt med självförsörjningsgrad av eleffekt som indikator är att den kan förbättras genom åtgärder både på produktions- respektive användarsidan och genom ökad tillgång till batterilagring. Ett förslag är att indikatorn självförsörjningsgrad av eleffekt används av kommuner.

Energieffektivisering i den offentliga sektorns byggnader (avsnitt 4.10)

Energiföretagen tillstyrker att den alternativa metoden för att uppnå energibesparingar i offentlig sektorns byggnader tillämpas i stället för att ålägga att årligen renovera 3 procent av den totala golvytan i offentliga byggnader. Det är rimligt att i stället fullt ut hänvisa till genomförandeåtgärderna i det parallella genomförandet av EU-direktivet om byggnaders energiprestanda där det under 2026 ska tas fram en slutlig byggnadsrenoveringsplan för det svenska byggnadsbeståndet. Vi anser inför den kommande översynen av energieffektivitets-direktivet under det närmaste året att det vore önskvärt att slopa den dubbelreglering som i dag finns gällande energirenovering i

energieffektivitets-direktivet och låta detta regleras fullt ut i det parallella direktivet om byggnaders energiprestanda som bland annat ålägger krav på nationella energirenoverings-planer. Detta skulle även vara i linje med de regelförenklings-ambitioner som aviserats från EU-kommissionen.

Värme- och kylplaner i större kommuner

Energiföretagen tillstyrker att det införs krav på kommuner med fler än 45 000 invånare ta fram lokala värme- och kylplaner. Syftet med värme- och kylplanerna är dock otillräckligt utvecklat i promemorian och borde uttryckas tydligare och kompletteras i förarbetet. I energieffektivitetsdirektivet framgår i artikel 25.6 att planerna ska vara baserade på den information och de data som tillhandahålls i de heltäckande nationella bedömningar som görs i enlighet med punkt 1, dvs. den potentialbedömning av värme- och kyleffektivitet och potentiella nya strategier och åtgärder som utförts enligt bilaga X i direktivet. De lokala värme- och kylplanerna ska enligt direktivet omfatta en uppskattning och kartläggning av potentialen för att öka energieffektiviteten, inbegripet medelst beredskap för lågtemperaturfjärrvärme, högeffektiv kraftvärme, återvinning av spillvärme, och förnybar energi inom värme och kyla inom det aktuella området. Planeringen bör därför mer uttryckligen omfatta möjligheterna att nyttiggöra spillvärme, etablera regional samverkan och sammankopplingar av fjärrvärmesystem, utveckla både fjärrvärme och fjärrkyla samt stärka energiberedskapen.

Värme- och kylplanerna bör ha ett mer strategiskt perspektiv och ta ett större samlat grepp genom att integrera arbetet med till exempel elektrifiering, cirkulär ekonomi och beredskapsfrågor. Det finns flera möjligheter till sektorskopplingar som bör tas tillvara som till exempel när det gäller förutsättningar att ta tillvara restvärme från nya industrier och verksamheter. Den betydande utbyggnaden av datorhallar har också en stor potential att bidra med restvärme, där värme- och kylplanering tillsammans med övriga krav i genomförandet av energieffektivitets-direktivet kan bidra till ökat restvärmeutnyttjande. Det är också viktigt att det nya kravet på värme- och kylplanering i större kommuner också kan utgöra ett konkret underlag för investeringar och samhällsplanering, och inte stannar vid en formalia-rapportering. Energifrågorna behöver därför komma in tidigt i den fysiska planeringen, innan detaljplaner eller byggprojekt redan har påbörjats.

Energiföretagen anser också att det är centralt att Energimyndighetens förslag i rapporten *Fjärrvärmens och kraftvärmens roll i ett föränderligt energisystem* (ER 2026:23) genomförs om att dokumentera, tillgängliggöra och förvalta den framtagna metodiken för att synliggöra fjärrvärmens elsystemnytta inom den kommunala energiplaneringen och de värme- och kylplaner som tas fram.

Även när det gäller planeringen av åtgärder för effektiv energianvändning är det centralt att det inte endast är slutanvändningen som beaktas utan att kommunen kan utgå från energi-effektivisering ur ett systemperspektiv som omfattar hela kedjan från tillförsel, distribution och användning. Möjligheten att ta fram en värme- och kylplan i samverkan mellan flera kommuner är också viktig för att skapa förutsättningar för att planera till exempel sammankopplingsledningar för

fjärrvärme mellan städer och skapa regionala fjärrvärmenät. Regional samverkan kan möjliggöra effektivare investeringar, ökad redundans, bättre nyttjande av spillvärme och fjärrvärmeinfrastruktur och möjligheter till utbyggnad av storskaliga värmelager. Planeringen kan även bidra till och kopplas till det nya föreslagna energipolitiska målet om försörjningstrygghet. Möjligheterna till sektorskoppling bör även tas tillvarata som till exempel möjligheter att använda storskaliga elpannor och värmepumpar i fjärrvärmen som flexibilitetsresurs för att ta tillvarata perioder med elöverskott.

Vi tillstyrker att värme- och kylplanerna ska lämnas in till Energimyndigheten. Det innebär att det finns samordningsmöjligheter med Energimyndighetens arbete med att ta fram de nationella heltäckande bedömningarna avseende värme och kyla enligt energieffektivitetsdirektivet. Det är dock en alltför snäv tidsplan att detta ska hinna genomföras redan till den 1 januari 2028, utan vi föreslår att genomförandetiden för värme- och kylplanerna förlängs till den 1 juli 2028.

Energimyndigheten behöver ta fram vägledning för tillämpningen

Vi vill understryka behovet av att Energimyndigheten tillhandahåller vägledning om hur den praktiska tillämpningen bör gå till. Vägledningarna bör finnas tillhands snarast möjligt inför ikraftträdandet och det vore önskvärt om Energimyndigheten får ett uppdrag att ta fram dessa innan lagstiftningen är beslutad. Vi vill också framhålla behovet av en smidig och proportionerlig tillämpning som anpassas utifrån de lokala förutsättningarna.

Även andra berörda myndigheter bör ha i uppdrag att stödja energiplaneringen som till exempel Svenska kraftnät, Energimarknadsinspektionen, länsstyrelserna och Boverket. Befintliga strukturer som till exempel den kommunala energi- och klimatrådgivningen och de regionala energikontoren kan också ha en roll i att underlätta i genomförandet av den utvecklade energiplaneringen.

Principen om energieffektivitet först

Energiföretagen tillstyrker genomföranderegler om energieffektivitet först

Energiföretagen tillstyrker införandet av principen om energieffektivitet först och anser att det föreslagna genomförandet är mer välavvägt än i tidigare utredningsförslag som presenterats av Energimyndigheten. Vi vill dock framhålla att det är angeläget att det blir ett proportionerligt genomförande i kraven på att analysera olika alternativ i fråga om energieffektivitet innan större investeringar genomförs.

Vi tillstyrker att Energimyndigheten ska främja att olika energieffektivitetslösningar beaktas av offentliga aktörer när de tar beslut som påverkar energianvändning och energieffektivitet och att det införs som ett uppdrag i myndighetens instruktion.

Praktiska genomförandet behöver utgå från ett systemperspektiv när det gäller energieffektivisering

Vi tillstyrker att Energimyndigheten ska bevaka hur principen om energieffektivitet först påverkar energianvändning, energieffektivitet och energisystem.

Det är centralt att energieffektivitet-först-principen i sitt praktiska genomförande utgår från en systemsyn som balanserar de olika övergripande energi- och klimatpolitiska målsättningarna. Energiföretagen anser därför att en utgångspunkt behöver tas i en energisystemsyn som förenar de övergripande målsättningarna om försörjningstrygghet, konkurrenskraft och hållbarhet. Fokus måste också vara på att som principen definieras i förordning (EU) 2018/1999 utgå från alternativa kostnadseffektiva energieffektivitetsåtgärder. Åtgärder som minskar energianvändningen hos en enskild användare är inte alltid de mest effektiva ur ett systemperspektiv. Hänsyn bör även tas till effektbehov, nätkapacitet, flexibilitet, resursutnyttjande och försörjningstrygghet. Det är även angeläget att beakta att en ökad grad av elektrifiering och därmed ökad elanvändning ofta kan innebära en energieffektivisering när fossila alternativ fasas ut till exempel i transportsektorn.

Det är också viktigt att energieffektivitet ses ur ett helhetsperspektiv där hela kedjan från produktion och distribution till slutanvändning av energi beaktas där till exempel användning av restvärme och kraftvärme är resurseffektiva tillförsellösningar inom fjärrvärmens. Dagens krav på byggnaders energiprestanda är även snedvridande då de ställs utifrån den köpta och inte den använda energin. De viktningsfaktorer som Boverket fastställt i sina energihushållningsföreskrifter ger inte teknikneutralitet mellan olika uppvärmningsformer. Det är därför angeläget att åtgärder för effektivare energianvändning fokuserar på de faktiskt använda energin och inte på endast den köpta.

Det är också angeläget att en utgångspunkt tas i den primära energianvändningen och att det är den som ska vara energieffektiv så att energieffektivisering sker ur ett energisystemperspektiv. Suboptimeringar behöver också undvikas så att konsekvenser av tillämpningen av principen inte blir att till exempel restvärme behöver kylas bort i stället för att utnyttjas, om för snäva systemgränser tillämpas.

Behov av tydligare systemgränser vid bedömning av energieffektivitet och kostnadseffektivitet

Energiföretagen vill även framhålla att det finns ett behov av att tydligare klargöra vilka systemgränser som ska tillämpas vid bedömningar av energieffektivitet och kostnadseffektivitet inom ramen för principen om energieffektivitet först. Kostnadseffektivitet kan bedömas ur flera olika perspektiv, exempelvis för en enskild byggnad, en verksamhet, en kommun eller energisystemet som helhet. Valet av systemgräns kan ha stor betydelse för utfallet av analyserna.

Åtgärder som framstår som kostnadseffektiva för en enskild aktör är inte alltid de mest kostnadseffektiva ur ett samhällsekonomiskt eller energisystemmässigt perspektiv. Bedömningar bör därför, där så är relevant, även beakta konsekvenser

för effektbalans, kapacitetsutnyttjande i befintlig energiinfrastruktur, behov av ny nät- och produktionskapacitet, försörjningstrygghet, robusthet, flexibilitet och energisystemets samlade kostnader.

Vi anser därför att den fortsatta tillämpningen och vägledningen kring principen om energieffektivitet först bör utgå från ett tydligt energisystemperspektiv där hänsyn tas till samhällsekonomisk effektivitet och långsiktigt resurseffektivt nyttjande av befintlig energiinfrastruktur. Det finns i dag etablerade metoder för att mäta energianvändning och energiprestanda, medan metodiken för att värdera systemnytta, robusthet och försörjningstrygghet är mindre utvecklad. Energimyndigheten bör därför ges i uppdrag att, i dialog med berörda energisystemaktörer, vidareutveckla vägledning och metodstöd för sådana bedömningar.

Energieffektiviseringsåtgärder bör generellt bidra till att lindra energifattigdom

Vi tillstyrker att Energimyndigheten ska främja användning av kostnadsnyttometoder och göra sådana tillgängliga för allmänheten och främja energi effektiviseringsåtgärder som minskar energifattigdom. I promemorian framstår det dock i vissa avsnitt som att det finns ett motsatsförhållande mellan energieffektivisering och energifattigdom när det beskrivs att "*Energimyndigheten arbetar därmed redan med att mildra konsekvenserna av energieffektiviseringsåtgärder för personer som riskerar att drabbas av energifattigdom och andra utsatta grupper.*" (s. 39). Även om "energifattiga" har begränsade möjligheter att själva klara de investeringskostnader som energieffektivisering ofta innebär, finns det även andra slag av åtgärder som till exempel information och utbildning som kan vara verkningsfulla gentemot specifika användargrupper. Väl utformade åtgärder för effektivare energianvändning bör också generellt bidra till att minska risken för energifattigdom om energibehovet och därmed energikostnaderna kan begränsas för hushållen. Det är dock centralt att utgångspunkt tas i lönsamma energieffektiviseringsåtgärder och att till exempel energirenovationsåtgärder inte leder till orimliga hyreshöjningar. Med tillämpning av adekvata kostnadsnyttometoder för energieffektiviseringsåtgärder bör detta dock kunna adresseras.

Krav på energieffektivitetsprestanda i upphandling av vissa varor, tjänster och byggnader

Proportionerliga krav behövs i den praktiska tillämpningen

Energiföretagen tillstyrker att det införs en ny lag om den offentliga sektorns inköp av energieffektiva varor, tjänster och byggnader och en ny förordning som ansluter till den nya lagen. Att integrera krav på energieffektivitet i upphandlingskrav kan bidra till både sänkta driftskostnader och ett minskat energi- och effektbegär. Offentlig upphandling kan även användas som ett verktyg i elektrifieringen genom att ställa krav på både energieffektivitet och fossilfrihet.

Vi bedömer att även offentligt ägda energibolag kan komma träffas av kraven som upphandlande enheter enligt LUF (lagen om upphandling inom försörjnings-

sektorerna). Den föreslagna förordningen innehåller dock många nya detaljerade krav där det är angeläget att det införs proportionerliga krav i den praktiska tillämpningen. Vi anser också att det är angeläget att införandetidsplanen senareläggs så att planerade föreskrifter också hinner tas fram i tid till dess att den nya lagen träder i kraft, då berörda upphandlande aktörer behöver kunna förhålla sig till de nya regel-kraven samlat. Det är också rimligt att det inte införs några sanktioner nu, inte minst kopplat till den snäva införandeplanen.

Kraven på nära-nollenergibyggnadsnivå riskerar innebära kraftiga begränsningar i tillgång på lokaler

När det gäller kravet på att en upphandlande myndighet eller enhet som köper eller hyr en byggnad enligt energieffektivitetsdirektivet ska se till att byggnaden minst uppfyller nivån för en så kallad nära-nollenergibyggnad, innebär detta ett högt ställt krav. Det behöver framhållas att det riskerar innebära en stor begränsning i vilka byggnader som till exempel kommunala energibolag som omfattas av LUF kan köpa eller hyra. För att inte ytterligare begränsa tillgången på möjliga byggnader för berörda aktörer är det angeläget att inte kravet skärps ytterligare när nya energihushållningskrav införs den 1 oktober 2026 utifrån det reviderade EU-direktivet om byggnaders energiprestanda. Särskilt i glesbygdsområden kan utbudet av lokaler som uppfyller nära-nollenergi-byggnadskraven var litet eller helt saknas, vilket innebär att det kan bli svårt att uppfylla kraven.

Tillämpningen av kraven vid köp av byggnad respektive det s.k. "hyresundantaget" behöver klargöras

Det behöver även klargöras om bestämmelserna avseende köp av byggnad även rör köp av fastighet. Köp av byggnad, som anges i både direktivet och i den föreslagna svenska lagstiftningen, är mycket ovanligt. Byggnader är i lagens mening fastighetstillbehör och de köps alltså sällan separat.

Vi anser även att kravet på energieffektivitet inte får medföra att den upphandlade enheten anses ha ställt krav på en anpassning som medför att hyresundantaget i upphandlingslagstiftningen inte är tillämpligt. Det behöver tydliggöras att anpassningar i form av energieffektivitet är sådana sedvanliga anpassningar som ingår i ett hyresavtal.

Uppföljning med hjälp av energideklaration kommer inte kunna ske för alla berörda byggnader

Vi vill också framhålla att kommunala energibolags verksamhet ofta bedrivs i lokaler där funktion, driftssäkerhet och geografisk placering kan vara viktigare än att byggnaden uppfyller samma energiprestanda som moderna kontorsbyggnader. Det finns också en problematik i att inte alla berörda byggnader inte har verifierad energiprestanda. Vi vill påpeka att kraven kan komma att omfatta betydligt fler byggnader än de som idag måste energideklarerat, till exempel när det gäller vissa produktionsanläggningar, verkstäder och nätstationer. Någon uppföljning kan därmed inte ske med hjälp av energideklarationer i dessa fall.

De nya reglerna har en alltför snäv införandeplan och ikraftträdandet bör senareläggas

Den nya lagen om energiplanering i kommuner och regioner föreslås träda i kraft den 1 mars 2027. Vi anser vi att detta är en alltför snäv införandeplan och det vore rimligare att föreslå ett ikraftträdande till den 1 juli 2027 för att vidta nödvändiga förberedelsearbeten med närmare föreskrifter och vägledningar hos Energimyndigheten och hos berörda aktörer. Även med tanke på att remisstiden löper till den 26 oktober 2026 blir den föreslagna införandetiden knapp, då det framstår som att det kommer bli utmanande att klara av den fortsatta beslutsprocessen för den nya lagstiftningen i tid till den 1 mars 2027.

Kravet på att en energiplan ska vara framtagen redan till den 1 januari 2028 är också för snävt tilltaget givet de förankrings- och beslutsprocesser som en sådan plan också måste genomgå på kommunal nivå. Ikraftträdande av krav för publicering och inlämnande av aktuell energiplan senareläggas åtminstone till 1 januari 2029 så att kommuner hinner utarbeta och förankra planer utifrån närmare föreskrifter och vägledningar. I annat fall riskerar energiplaneringen bli för framhastad och inte bli tillräckligt genomarbetad och förankrad.

Även när det gäller lagen om den offentliga sektorns inköp av energieffektiva varor, tjänster och byggnader anser vi att lagens ikraftträdande bör senareläggas från den 1 mars till den 1 juli 2027 för att ge en mer rimlig anpassningstid för berörda aktörer att hantera de nya relativt detaljerade regelverken. Vi vill också påpeka att det är angeläget att föreskrifterna kring bland annat vilken energieffektivitetsprestanda som ska uppnås, hur det ska visas att den är uppnådd och om att analysera olika alternativ för att uppnå syftet med upphandlingen hinner tas fram i tid till ikraftträdandet.

Konsekvenser för energibranschen är underskattade

Vi invänder emot promemorians bedömning i avsnitt 8.9 om att förslagen generellt inte skulle ge energibolagen någon ytterligare börda jämfört med dagens betydligt mer begränsade lag om kommunal energiplanering. Vi bedömer att det kommer uppstå ökade kostnader då energibolagen behöver bidra med underlag till bland annat de nya kraven på värme- och kylplaner i större kommuner och i energiberedskapsfrågor som följer av den breddade lagen om energiplanering i kommuner och regioner. Det är därför angeläget att uppgiftslämnande från energibolagen i möjligaste mån samordnas med annan rapportering.

Detaljerade synpunkter på författningsförslagen och författningskommentarerna*Lagen om energiplanering i kommuner och regioner***§2**

I författningskommentaren anges att "energieffektivitet-först" har samma innebörd som i artikel 2.18 i styrningsförordningen. Dock har inte hela definitionen av "energieffektivitet-först" i styrningsförordningen återgivits i

författningskommentaren och för att öka tillgängligheten av definitionen vore en direkt återgivning av definitionen i författningskommentaren önskvärd, dvs.: *"Att inom energiplanering, samt i politiska beslut och investeringsbeslut, ta största möjliga hänsyn till alternativa kostnadseffektiva energieffektivitetsåtgärder till förmån för effektivare energiefterfrågan och energiförsörjning, framför allt med hjälp av kostnadseffektiva energibesparingar i slutanvändningsledet, initiativ till efterfrågefleksibilitet samt effektivare omvandling, överföring och distribution av energi, varvid målen för de respektive besluten fortfarande uppnås,"*.

§3

I författningskommentaren tas uttrycket *"energiförsörjning"* upp med en avgränsad definition av begreppet till *"tillförsel och distribution"*.

Författningskommentaren bör kompletteras med att även *"lagring"* av energi omfattas av uttrycket, vilket också anknyter till att beredskap och ökad robusthet omfattas av begreppet och utvecklingen i energisektorn med allt fler investeringar i batteri- och värmelager.

§ 12

I lagtexten används begreppet *"bränsle"* och i författningskommentaren nämns att *"Med bränslen avses fasta, flytande och gasformiga bränslen som till exempel fasta biobränslen, biogas, bensin, diesel och biodrivmedel."* För att bättre anknyta till de begrepp som brukar användas bör även *"drivmedel"* inkluderas i lagtexten så att det blir tydligt att även drivmedel omfattas och inte endast bränsle för till exempel el- och värmeproduktion.

Åsa Pettersson

VD, Energiföretagen Sverige